

Oddelek za kulturo
Mestna Občina Ljubljana
Ambrožev trg 7
1000 Ljubljana

Odziv Društva Asociacija na predlog strategije razvoja kulture MOL 2024 – 2027

Spoštovani,

V Društvu Asociacija smo se odzvali na poziv Oddelka za kulturo Mestne občine Ljubljana in pripravili mnenja in komentarje na predlog strategije razvoja kulture, ki so ga pripravili na oddelku. Komentarje smo oddali na predvidenem obrazcu, v sledečem odzivu pa smo strnili naše poglede na predstavljeno strategijo:

Uvod

Uvodoma podajamo nekaj splošnih komentarjev dokumenta, predvsem vsebine prvih poglavij strategije, ki naslavljajo splošno stanje, cilje in usmeritev kulturne politike v Ljubljani. V društvu Asociacija pozdravljamo identificirane cilje in usmeritve predstavljene v dokumentu, ki kažejo na zavedanje ključnih težav in izzivov, tudi na področju nevladne kulture. Obenem pa opazamo, da je ključni vidik, ki je predpogoj za kakršnokoli uspešno naslavljanje v strategiji izpostavljenih problemov, premalo odločno in resno naslovljen. Gre za vprašanje o višini sredstev, ki so na voljo za kulturo v proračunu MOL.

Strategija uvodoma pravilno identificira zmanjšanje realne vrednosti sredstev na voljo za kulturo zaradi inflacije in splošne druginje, a ob branju strategije ne dobimo občutka, da Mestna občina to problematiko namerava tudi realno nasloviti. Tako je težko razmišljati in ovrednotiti realnost zastavljenih ciljev in ukrepov, če se ob vsaki točki postavlja velik vprašaj zagotovljenih sredstev za njihovo izvedbo. Iz predložene strategije ni razvidno zavedanje realnega obsega problema financiranja programov in finančnega položaja nevladnega sektorja. Povedi, kot so "Kljub izjemno težavnim razmeram ... nam je vendarle uspelo ohraniti trend nenehnega povečevanja sredstev za področje kulture." preprosto ne zdržijo osnovnega pregleda razpoložljivih podatkov.

A

S O

C I

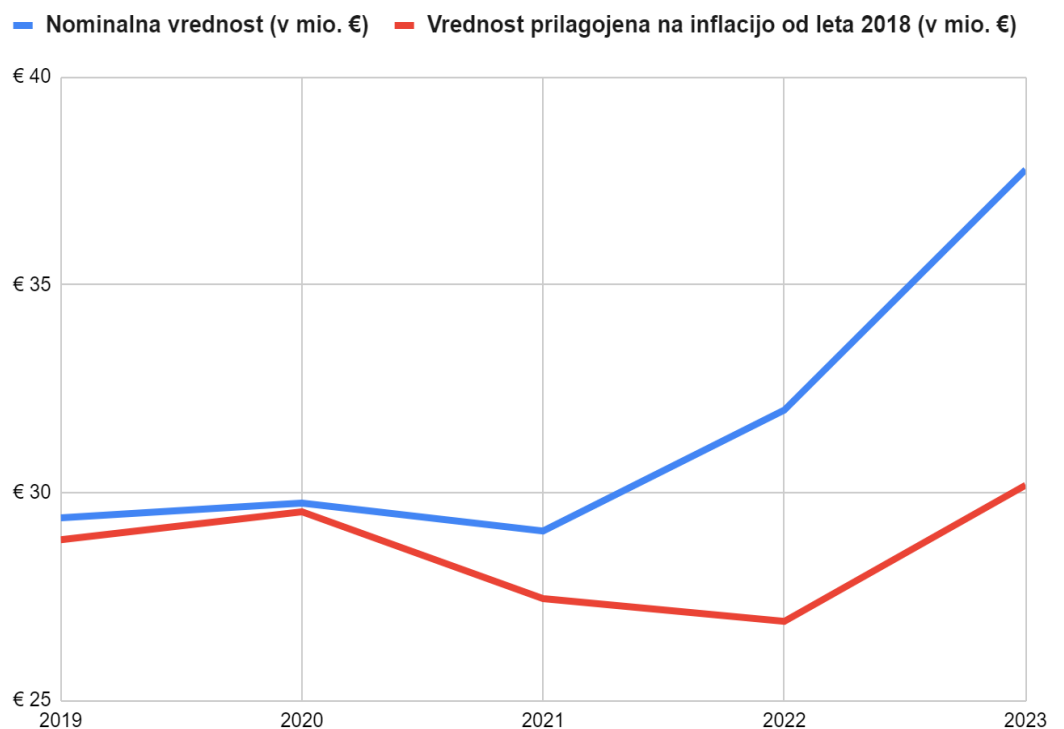
A

C I

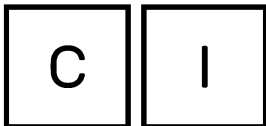
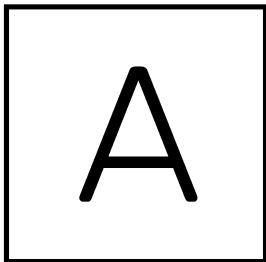
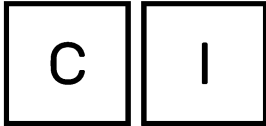
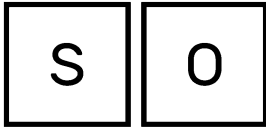
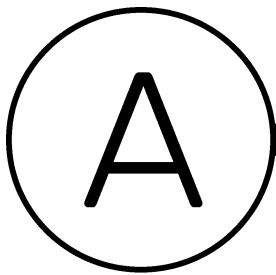
J A

Če namreč sredstva oddelka za kulturo prilagodimo zgolj na inflacijske pritiske, ob tem pa niti ne upoštevamo splošne druginje, ki je na določenih področjih ustvarjalce kulturnih programov dodatno prizadela, ugotovimo, da sredstva oddelka za kulturo v najboljšem primeru stagnirajo. Šele v letu 2023 je realna vrednost sredstev presegla višino sredstev v letu 2019, v letih 2020, 2021 in 2022, pa je imela kultura v Ljubljani realno na voljo manj sredstev, kot v preteklosti. V letu 2022 celo dobrih 5 milijonov evrov sredstev manj.

Sredstva oddelka za kulturo MOL

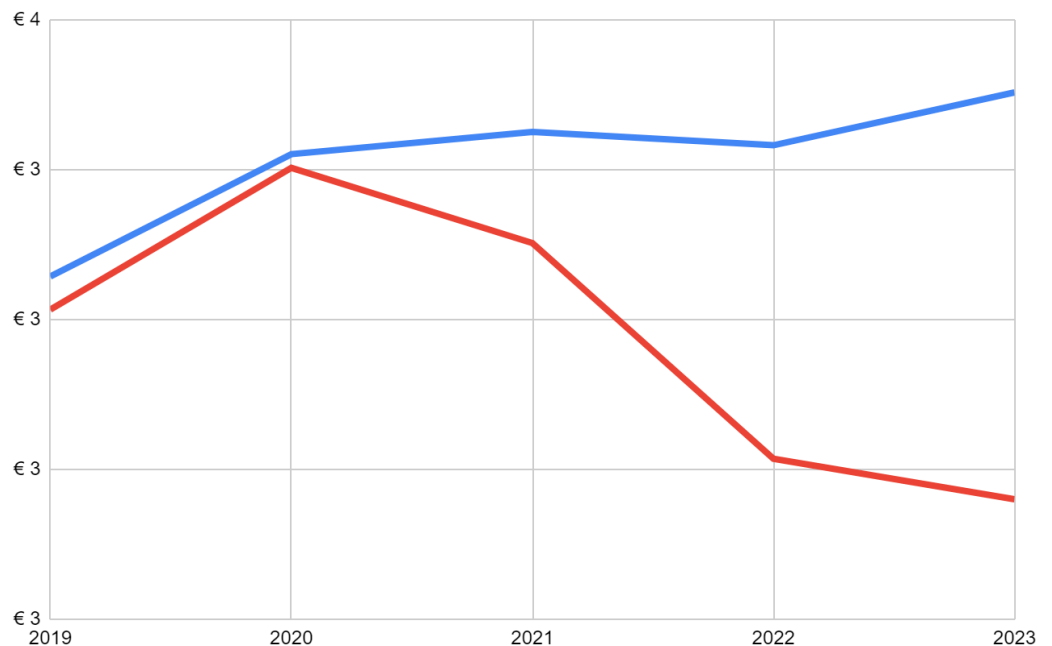

Še bolj kritična je slika na področju nevladne kulture, kjer nominalna sredstva stagnirajo, realna pa žal razmeroma strmo padajo. Postavka za sofinanciranje programov profesionalnih NVO je tako v zadnjih štirih letih izgubila kar 25,1% svoje vrednosti! Slika je podobna tudi na vseh ostalih postavkah namenjenih nevladni in ljubiteljski kulturi. Takšno stanje financiranja je za nevladni kulturni sektor, ki se sicer po obsegu in raznovrstnosti programa širi, nevzdržno. Vodi v atrofijo kapacitet kulturne scene v prestolnici.

Javni kulturni programi - tekoči transferi nepridobitnim organizacijam in ustanovam

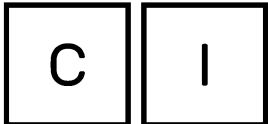
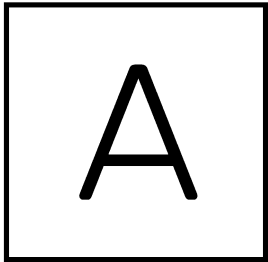
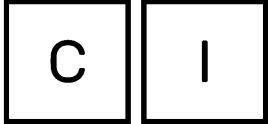
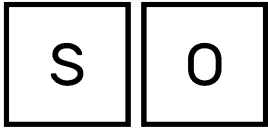
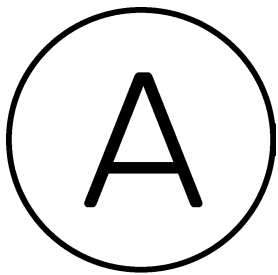
— Nominalna vrednost (v mio. €) — Vrednost prilagojena na inflacijo od leta 2018 (v mio. €)

Nujno je, da kakršnakoli strategija kulturne politike v Ljubljani neposredno, odločno in jasno naslovi to problematiko in predstavi realne ukrepe za reševanje finančnega stanja nevladne kulture, sicer so vsi ostali ukrepi predvideni za kvalitativno izboljšanje in kvantitativno povečanje ponudbe kulture v mestu preprosto neizvedljivi.

Ob tem nas dodatno skrbijo številni predvideni kazalniki za uspešno izvajanje strategije, ki predvidevajo povečanje količine odprtih programov, brez omembe povečanja sredstev za povezane mehanizme. To vodi v drobljenje razpisnih sredstev, ki ima za posledico veliko število manj kakovostnih in slabše izvedenih kulturnih programov. To pa dolgoročno pomeni poslabšanje kakovosti in trajnosti kulturne ponudbe v mestu, slabšanje finančne stabilnosti organizacij in njihovih kapacitet za izvedbo večje kulturne produkcije.

Kulturna politika, ki strateške cilje naslavlja zgolj z ukrepi uvajanja novih zahtev do sofinanciranih vsebin brez zagotavljanja dodatnih sredstev je preprosto neustrezna in dolgoročno nevzdržna. Samo dodajanje novih vsebinskih polij, ki naj jih bi jih pokrivali izvajalci, ki so sicer vsebinsko smiselne in dobrodošle, ob stagnaciji sredstev pomeni opuščanje osnovnih programskih ciljev in atrofijo temeljnih vsebin kulturne ponudbe. Zato opozarjamo, da kulturna politika, ki temelji na preoblikovanju razpisnih kriterijev ne more biti

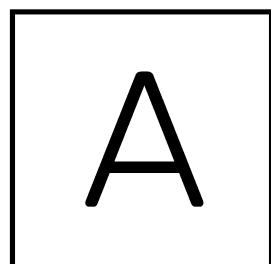
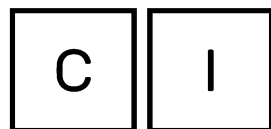
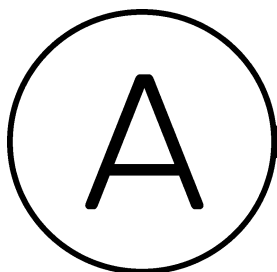

iskrena podpora razvoju kulturnega sektorja. Če je namen Mestne občine doseči cilje predlagane strategije je to nemogoče ob trendu manjšanja deleža sredstev Mestne občine v proračunih organizacij. Od predložene strategije tako pričakujemo, da jasneje opredeli sredstva, ki jih bo Mestna občina namenila za izvedbo predlaganih ukrepov in zavezo o uskladitvi sredstev za kulturo z ostalimi postavkami v sklopu proračuna Mestne občine.

Ob tem nas dodatno skrbi izguba številnih prostorov za delovanje nevladne kulture v Ljubljani, sploh ob poudarku na zagotavljanje prostorov za kulturo v predlagani strategiji. Potrebno je nasloviti izgubo prostorov zaradi obnove arhitekturnih spomenikov (Rog), prodaje nepremičnin MOL (Kersnikova, Lovec, Rimska, Križevniška, Slovenčeva) in izgubljanja prostorov v četrtnih skupnostih ter povečanja stroškov delovanja v Ljubljani zaradi rasti najemnin in stroškov obratovanja prostorov. Izziv prostorov je v strategiji sicer identificiran, predlagane rešitve pa žal ne predstavljajo zadostnih strukturnih rešitev; saj sektor žal nujno potrebuje kakovostne in infrastrukturno ustrezno opremljene prostore (razstavniki prostori, vadbišča, skladišča in administrativne prostori) v času, ko se v Ljubljani dostop do nepremičnin za nepridobitne in, za dominantno tržno gnan družbeni sistem, nestandardne rabe poslabšuje, stroški obratovanja pa večajo.

Dodatno moramo nasloviti tudi problematiko dialoga s strokovno javnostjo in nevladnim sektorjem, ki je po besedah snovalcev strategije temeljni kamen njene zasnove. Ob tem pa se v Društvu, kot redni udeleženci tega dialoga ne moremo znebiti občutka, da naša mnenja in vsebinski predlogi pogosto niso dovolj resno slišani. Praktično vsi strukturno predlogi in opozorila, ki so del tega dokumenta (vključno s spodaj sledečimi) so namreč že bili izpostavljeni na številnih srečanjih s predstavniki Občine. Žal ugotavljamo, da posveti, dialoške skupine in druge oblike javnih debat ne prinašajo pravih sprememb, ki jih terjajo izzivi sektorja. Tako je vedno težje braniti očitke naših članov, da gre v teh procesih za premalo učinkovite mehanizme in da tudi najbolj odkrit in naklonjen dialog ob jasnem trendu realnega zmanjševanja sredstev vodi samo v manjšanje relevantnosti kulturnih politik MOL za nevladni sektor.

Naslanjanje kulturne politike zgolj na lokalne javne zavode brez odločne podpore nevladnemu sektorju vodi v nadaljnjo izgubljanje unikatnosti ljubljanske kulturne krajine oz. v vse večjo generičnost kulturne ponudbe Ljubljane.

Uprizoritvena umetnost

Eden naših horizontalnih stališč, je nujnost zagotavljanja višjih sredstev za področje kulture profesionalnih NVO, s katerimi bi organizacije lahko sledile trendom finančne inflacije kot tudi trendom razvoja sodobne umetnosti. Iz tega naslova bi poudarili tudi, da uvajanje kazalnikov v strateških dokumentih, ki jih nato nimamo moč zaslediti v razpisih MOL niso nujno dobra motivacija in rezultat dobrega premisleka.

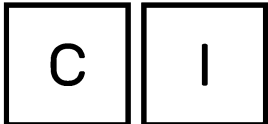
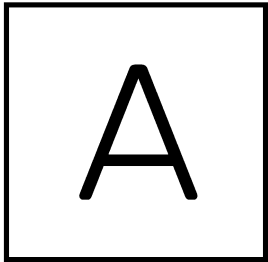
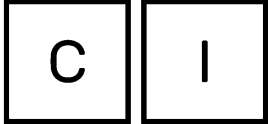
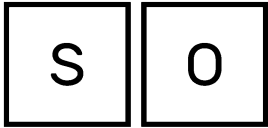
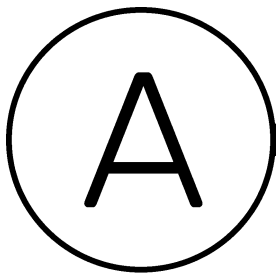
Na nivoju spodbujanja koprodukcijskih sodelovanj med profesionalnimi NVO in Javnimi zavodi bi bilo bolj smotrno usmeriti razmišljanje v vzpostavitev mehanizmov enakopravnega partnerstva med partnerji in se izogniti vstopanju v partnerstva zaradi njih samih.

Tako koprodukcijska sodelovanja doma kot na mednarodnem nivoju, ki jih ustvarijo profesionalni NVO, proporcionalno s finančnim vložkom, ki ga prejema za svoje programe in projekte so zagotovo številnejša kot tista, ki jih v istih časovnih okvirjih ustvarijo javni zavodi in so zagotovo nastala iz želje po vsebinskem sodelovanju in ne zaradi spodbud kazalnikov, ki bi jih s tem lahko izkazala do sofinancerjev.

Predlagamo izjemno pozornost in ponovni premislek smiselnosti Cilja 2. Povečati število ponovitev predstav iz preteklih sezon, v kontekstu obstoječih prostorskih kapacitet in (nujno) v kontekstu tehničnih in vseh ostalih podpornih kadrov in nenazadnje tudi ustrezne tehnične opreme za kakovostno realizacijo vsebin.

V Asociaciji zelo pozdravljamo cilje s katerimi se naslavlja ureditev skladiščnih prostorov ter prostorov za ustvarjanje uprizoritvene umetnosti (vključujoč pisarniške prostore in uprizoritvene odre) za nevladne organizacije. Vendar želimo izpostaviti, da v strategiji ni jasno zapisano, da ti prostori morajo ustrezati specifikam in zahtevam področja (vlaga, velikost prizorišča in skladišč, tip tal, dostopnost s kombiji/vozili ...).

Enako smo mnenja, da so prostori iz razlage ukrepa (na Ambroževem trgu 5), zaradi skromnosti volumnov bližje mikro-prizoriščem kot pa potrebam produkcij na področju uprizoritvenih umetnosti. Zato menimo, da se morebitna prenova te lokacije raje uvrsti med ukrepe na področju transdisciplinarnih kulturnih programov in sledi zgledu spajanja enega prizorišča kot področno odprte lokacije, ki lahko gosti tako uprizoritvene kot tudi vizualne, glasbene in intermedijske vsebine. Ob tem seveda poudarjamo, da to ne pomeni, da potreba po dodatnih ustrezno opremljenih prostorih na področju uprizoritvenih umetnosti ni resna in da je ne bi bilo nujno nasloviti.

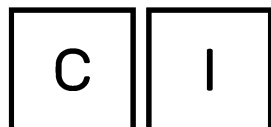
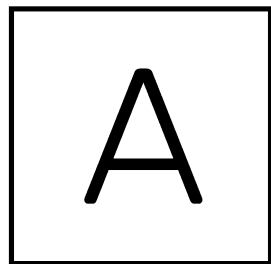
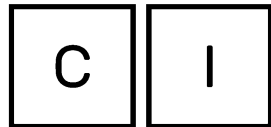
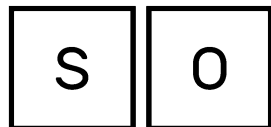
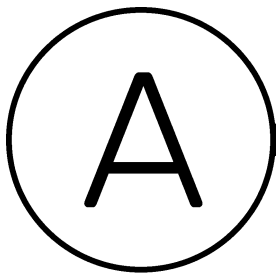
Ob enem bi pohvalili vzpodbudo in vzpostavitev regionalnega sodelovanja Kulturni vzgib, ki naj bi okrepil prisotnost profesionalnih NVO na področju drugih občin v LUR, a bi vseeno opozorili na izjemen pomen razumevanja in nujnosti zagotavljanja ustreznih prostorskih zahtev za realizacijo projektov, kot tudi tehnično opremljenost istih, saj so ta (do sedaj) v praksi večinoma finančno breme in odgovornost potujočega/gostujočega partnerja.

Vizualna umetnost

Tako kot na ostalih področjih, tudi na področju vizualnih umetnosti opažamo, da nevladni sektor ne deluje v primernih prostorih, kar bi strategija morala izrecneje naslavljati. V sklopu javnih posvetov in dialoga je že bilo izraženo, da bi morala Občina razmisliti o podelitvi upravljanja določenih razstavnih prostorov nevladnemu sektorju.

Ob otvoritvi Cukrarne je bilo tako prehitro zanemarjen predlog, da se v upravljanje NVO preda obnovljena Mestno galerijo. To bi mdr. omogočilo tudi določeno razbremenitev kadrov JZ MGML, postalo jasen signal poklicno nevladni umetnosti, da kljub strukturnemu poslabšanju okoliščin na področju za organizacije in ekipe še vedno obstajajo možnosti po pozitivnih premikih in obenem razbremenilo kadrovske podhranjeno ekipo JZ MGML. Pri tem pa se s hipotetično podelitvijo Mestne galerije v upravljanje NVO sploh ni potrebno osredotočiti na rabo tega prostora zgolj v namen vizualnih umetnosti, temveč bi bilo mogoče zasnovati razvoj lokacije kot multidisciplinarnega kulturnega centra, nemara celo takega, ki ga skupaj so-upravlja več organizacij z različnih področij.

S tem bi lažje naslovili tudi vprašanje frustracij scene v zvezi z relativno zaprtostjo galerije Kresija in vprašanje primernosti razstavišč v prostorih Mestne hiše, saj strukturno izhajajo predvsem iz pomanjkanja kakovostnih razstavnih prostorov glede na velike potrebe samozaposlenih vizualnih umetnikov in NVO v Ljubljani.

Glasbena umetnost

Poglavje o glasbenih umetnosti nevladnih organizacij skorajda ne omenja in ne predstavlja konkretnega razmisleka o težavah, s katerimi se srečujejo organizacije s tega področja. Zdi se, kot da je strategija pisana predvsem z vidika razvoja JZ, kar je kljub razmeroma skromnim zneskom, ki jih mesto na področju glasbe namenja NVO presenetljivo.

Samo kot primer: številni glasbeno-prireditveni prostori na Metelkovi v strategiji niso niti enkrat omenjeni, in to kljub temu, da predstavljajo enega osnovnih stebrov razvoja glasbenih scen ne le za področje Ljubljane, temveč celotne regije ter pomemben magnet za slovenske in mednarodne obiskovalce mesta. V strateškem načrtu bi ohranjanje avtonomnosti in raznolikosti sklopa teh prizorišč moralo biti izpostavljeno kot ena osnovnih identitet Ljubljane, predvsem v smislu žanrske raznolikosti in odprtosti raznoterim glasbenim izrazom.

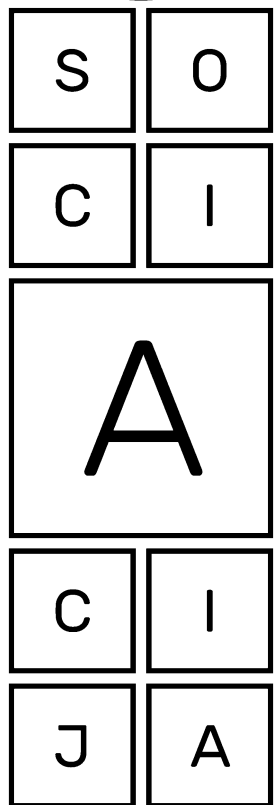
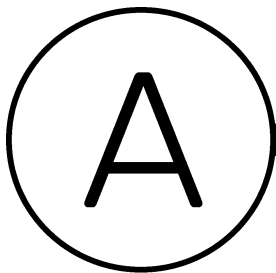
V ublažitev vtisa o strategiji kot primarno osredotočeni na JZ s področja glasbe, bi bilo v strategijo pri 1. cilju potrebno vključiti jasno nameru o bistvenem povečanju razpisanih sredstev za razvoj projektov in programov NVO in samozaposlenih.

Intermedijska umetnost

Področje intermedijskih umetnosti je bilo v preteklih obdobjih sistemsko potisnjeno preveč ob rob, saj so bili tehnološko in organizacijsko zahtevni projekti, ki za svoj razvoj terjajo resno ekipno delo hudo podfinancirani. In to kljub temu, da je področje postalo bistveno manj nišno kot je bilo v preteklosti, v smislu vključevanja novih generacij ustvarjalcev, pa tudi v smislu svoje izrazito dobre mednarodne povezanosti.

Tudi zato ni presenetljivo, da se je z uveljavitvijo transdisciplinarna področja na programskem razpisu večina rednih ponudnikov vsebin odločila za prehod na to novo področje, ki omogoča večjo programsko fleksibilnost in je obetalo tudi večje finančne vložke s strani MOL.

Menimo, da bi v področje morali investirati bistveno več tudi v luči tega, da se prepozna materialna zahtevnost delovanja na področju, ki od NVO terja financiranje stalnih razvojnih oz. laboratorijskih ekip in nenehno vlaganje v produkcijske tehnologije. To je potrebno tako znotraj sistema JZ (ki za zdaj

delujejo predvsem kot predstavitveni partnerji, manj pa so sposobni delovati kot pravi producenti vsebin), kot tudi razpisnih mehanizmov za NVO in samozaposlene.

Na dolgi rok pa bi strategija MOL morala še naprej delovati v smislu premisleka o primernosti področnih delitev ključnih razpisov. Že zato ker se ne moremo in ne smemo izogniti vrednotam kritične rabe tehnologij oz. tehnološki in interdisciplinarni zaznamovanosti ustvarjalnih procesov v sodobni kulturni produkciji. Če ne drugega že zaradi vseprisotnosti umetne inteligence (v glasbi, arhitekturi, pisanju, videu, 3D dokumentaciji, vizualnih umetnosti in drugod).

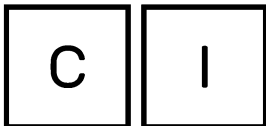
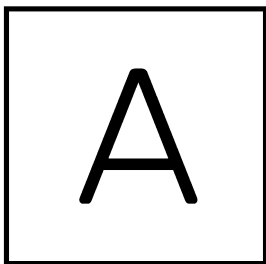
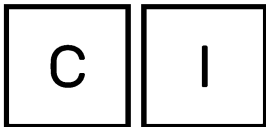
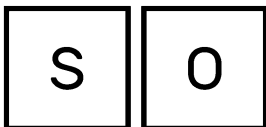
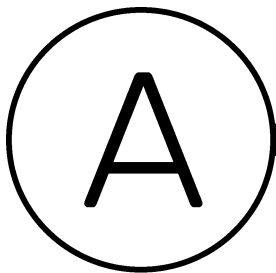
Podporni programi

MOL je področje podpornih programov v kulturi uvedlo kot posebno razpisno področje že leta 2013, kar v Asociaciji pozdravljamo. Gre za zelo obsežno področje, ki se skozi leta razvija in krepi, zato pa za svojo kakovostno realizacijo predvideva dodatne kadrovske in programske kapacitete, ki jih predlagana strategija mora nasloviti. Kakovost izvajanja in učinka tovrstnih projektov tesno povezana s kontinuiranim dolgoročnim delovanjem MOL, kot podpornika tega dela kulturnega sektorja.

Iz tega naslova pozdravljamo ukrepe kot so: zagotoviti stabilne finančne pogoje za izvajalce štiriletnih podpornih programov, pri čem izpostavljam pomembnost ustrezne (bistveno višje kot je sedaj) finančne podpore vsebin, saj se te do sedaj večinoma zažirajo v finančne konstrukcije osnovnih programov prijaviteljev; pri ukrepu povečati število sofinanciranih programov, pa predlagamo večjo usmerjenost v kakovost in učinkovitost programov, ki se izvajajo, kot izključno na njihovo množičnost.

Predlagamo preoblikovanje kazalnikov na način pridobitve podatkov o izboljšanju pogojev realizacije, učinkovitosti, podpornih programov oz. njihovih prijaviteljev namesto pridobitve podatkov o številu realizacije, ki pa nam ne opredeljujejo doseženo dobrobit izvajanega.

Transdisciplinarni programi

Uveljavitev področja transdisciplinarnih kulturnih programov je dobrodošla primerjalna prednost razpisnih mehanizmov MOL, o čemer priča tudi število prijav uveljavljenih NVO na programsko financiranje. Glede na prebojnost novega področja in razmeroma kratko podpoglavje v sklopu predloga Strategije, predlagamo številne nove cilje:

Cilj 2: Kontinuirana rast sredstev

Ukrep: zagotovitev dodatnih sredstev, 10% na letni ravni do 2027

Kazalnik: Sredstva namenjena za programe na letni ravni.

Cilj 3: Zagotavljanje ustreznih produkcijskih, vadbenih, izvedbenih in skladiščnih prostorov.

Ukrepi:

- odpiranje prostorov četrtnih skupnosti izvajalcem transdisciplinarnih in drugih kulturnih programov
- zagotavljanje tehnično in tehnološko ustreznih novih oz. nadomestnih lokacij za razvoj in prezentacijo transdisciplinarnih programov

Kazalnika:

- število rab prostorov v četrtnih skupnostih, ki so na voljo tudi izvajalcem (transdisciplinarnih) kulturnih programov
- število novih lokacij MOL za namene transdisciplinarnih kulturnih programov

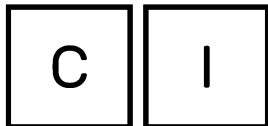
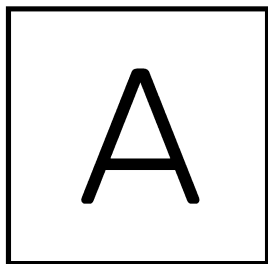
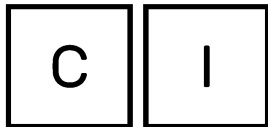
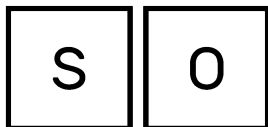
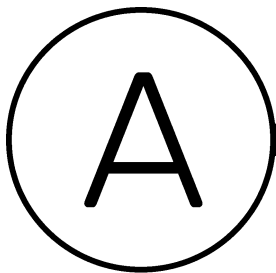
Pojasnilo:

Organizacije s področja pogosto delujejo v prostorih, ki so bodisi neprimerni za druge rabe bodisi preveč začasne narave (ali pa kar oboje). Zaradi tega je težko pričakovati dolgoročno vzdrževanje teh prostorov tako s strani MOL kot s strani organizacij, ki jih upravljajo. Potrebni so konkretni vložki v nove prostore, ki so tehnološko primerni in primerljivi s tujimi centri in niso (več) na meji legalnih skvotov, temveč omogočajo dolgoročen razvoj in omogočajo razvoj reprezentativnih (ter mednarodno relevantnih) ter razvojno naravnani centrov.

Cilj 4: Spodbujanje izobraževalnih ustanov k sodelovanju z izvajalci transdisciplinarnih programov;

Ukrepi:

- podpis zaveze ravnateljev_ic izobraževalnih ustanov v MOL k rednemu

večletnemu sodelovanju z najmanj dvema NVO izvajalcema kulturnih programov sofinanciranih s strani MOL;

- letno srečanje ravnateljev z izvajalci transdisciplinarnih programov;
- kritje stroškov stojnice na srečanju ravnateljev srednjih šol v Portorožu za izvajalce transdisciplinarnih programov;

Kazalniki:

- število izvedenih aktivnosti v šolah;
- število trajnih sodelovanj (formaliziranih s podpisom) med šolamo in NVO.

Cilj 5: Zagotavljanje dodatnih sredstev iz proračunskih postavk MOL s področji s katerimi se transdisciplinarni programi povezujejo (sociala, zdravje, znanost, gospodarstvo, izobraževanje)

Ukrepi:

- mapiranje širših družbenih učinkov izvajalcev transdisciplinarnih programov;
- določitev deleža proračuna, ki jih detektirana področja namenjena za transdisciplinarne kulturne programe;

Kazalniki:

- število povezanih področij;
- višina dodatnih sredstev;

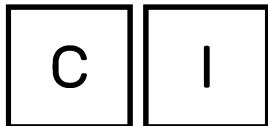
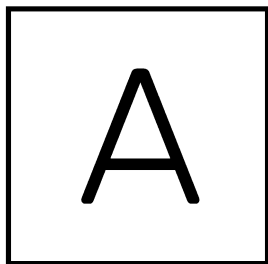
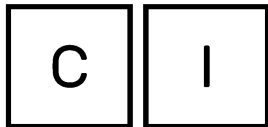
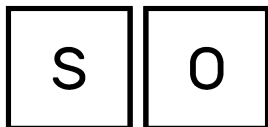
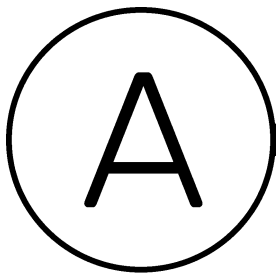
Cilj 6: Kvalitativna ocena skupnostnih projektov in projektov s širšim družbenim učinkom - ne merjenje v številu obiskovalk_cev in številu medijskih objav;

Ukrepi:

- oblikovanje novih kriterijev za evalvacijo;
- zaveza nosilcev drugih proračunskih postavk, s področij ki uživajo merjene učinke, k prispevanju sredstev glede na izmerjene učinke programov na njihovem področju;

Kazalniki:

- nova metodologija za presojanje skupnostnih projektov;
- zagotavljanje dodatnih sredstev za merjenje učinka;
- dodatna sredstva iz drugih proračunskih postavk.

NVO v kulturi

Cilj ohranjanja stabilnosti in pogojev delovanja za NVO v kulturi, ki bodo izvajali javne kulturne programe je po našem mnenju absolutno premalo ambiciozen in ni razvojno naravnani. Nevladna kultura v sektorju prevzema vedno bolj pomembno vlogo fleksibilnega in prilagajajočega se akterja, ki je v veliki meri nosilec razvoja sodobne kulture in širše družbe. V globalnem kontekstu je ta vloga vedno bolj pripoznana, zato je nerazumljivo, da je edini cilj MOL v tem delu kulturnega sektorja ohranjanje statusa quo, ki je, kot že opisano, pomanjkljiv. Pogrešamo razvojno naravnano kulturne politike v Ljubljani, ki bo nevladnemu sektorju, s tem pa splošni kulturni sceni v mestu, pomagala držati korak z družbenim razvojem, tehnološkimi izzivi in potrebami sodobne družbe, s tem pa omogočala razvoj celotnega mesta.

Predlagamo, da se faktorji spremljanja navedeni v strategiji docela prevetrijjo in prenovijo. V osnovi se nekateri eksplicitno podvajajo in so presplošni, da bi lahko zagotovili jasno sliko o stanju NVO kulture. Posebno problematična je popolna odsotnost kvalitativnih kriterijev oziroma faktorjev spremljanja, zato ni jasno, kako bo MOL spremljal učinkovitost izvajanja predložene strategije na tem področju.

V uvodnem delu smo že naslovili zaznano problematiko za področje profesionalnih NVO in jo je aplicirati tudi na točko 11. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture. Pričakovali pa bi, da bi vsak od faktorjev imel jasno opredeljene ukrepe za izboljšanje in finančno ovrednoteno vrednost posameznega ukrepe.

Spodaj podajamo nekaj primerov:

Cilj: Rast števila zaposlenih v profesionalnih NVO

Ukrep: zagotavljanje dodatnih finančnih sredstev (v višini 50%) NVO, ki v štiriletnem programskem načrtu predvidevajo novo zaposlitev;

Kazalniki: število zaposlenih v NVO, ki jih vsaj v 50% deležu sofinancira MOL.

Cilj: Ohranjanje obsega programa

Ukrepi:

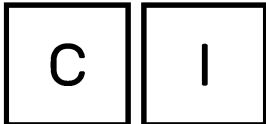
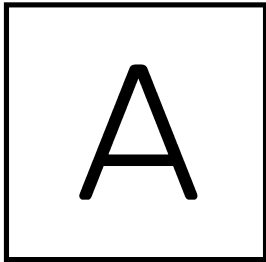
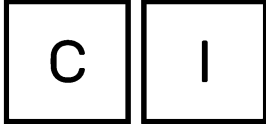
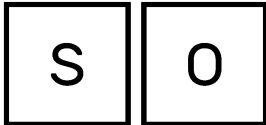
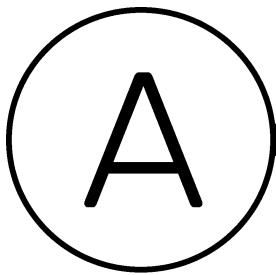
- rast sredstev do v razpisu predvidenega 70% deleža sofinanciranja kulturnih programov NVO;

- usklajevanje z inflacijo;

- določitev jasnih kriterijev merjenja obsega programov, ki presegajo štetje (programskih enot, dogodkov, obiskovalk_cev, sodelujočih umetnic_kov, itd.);

Kazalniki:

- delež sofinanciranja programov MOL;

- obseg programov;

Cilj: ohranitev in rast števila obiskovalk_cev

Ukrepi:

- zagotavljanje dodatnih sredstev za razvoj občinstev;
- spodbijanje šol k obisku in sodelovanju s profesionalnimi nevladnimi kulturnimi organizacijami;
- zagotavljanje ustreznih prostorov in tehničnih pogojev za izvajanje vsebin za mlada občinstva v LUR;
- določitev uteži za izvedbo poglobljenih vsebin (obisk predstave < izvedba delavnice / vključitev v celoletni projekt / sodelovanje pri izvedbi pouka, itd.);

Kazalniki:

- višina ciljno namenjenih sredstev;
- število obiskovalk_cev;
- število šol zavezanih trajnemu sodelovanju z vsaj dvema NVO s področja kulture (glej zgoraj pri transdisciplinarnih programih)

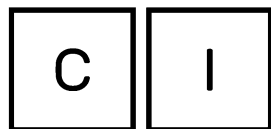
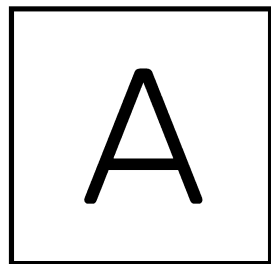
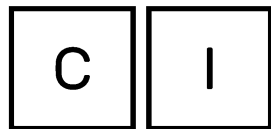
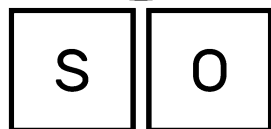
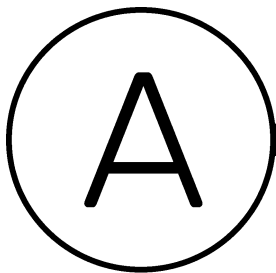
Kulturni turizem

V Društvu Asociacija podpiramo razširitev medsektorskih sodelovanj in prepoznavanje pomena, ki ga ima kultura za grajenje prepoznavnosti Ljubljane in spodbujanje turističnega obiska mesta. Ob tem predlagamo, da se 4. cilj tega poglavja jasneje opredeli:

- Kako bo oblikovan, organiziran in predvsem financiran ta nov promocijski kanal in komu bo namenjen?
- Kako se bo povečala prepoznavnost in dostop do informacij o kulturni ponudbi in kako bo oddelek za Kulturo podpiral četrtne skupnosti pri tem delovanju?
- Kako bodo četrtne skupnosti spodbudile sodelovanje in kaj lahko programi sodelovanja med četrtnimi skupnostmi in nevladnimi organizacijami ponudijo vpletenim akterjem.

Celoten cilj je preveč nejasen in splošen, da bi lahko konstruktivno vplival na kakovost predlagane strategije in posledično ljubljanske kulturne politike.

Dodatno opozarjamo, da so nekateri od predlaganih ukrepov tega poglavja prisotni že v prejšnjih strategijah kulturne politike MOL, vendar se pomanjkljivo oziroma sploh ne izvajajo. Tako je potrebno zagotoviti na primer bolj dosledno izvajanje javnega poziva Turizma Ljubljana k predložitvi kulturnih

programov za javne zavode in NVO.

Kultura za trajnostni razvoj

Predlagamo, da MOL konkretnije opredeli sredstva in dejanske ukrepe, s katerimi bi lahko spodbudili razvoj dobrih praks na tem področju. Predlagamo vsaj dodatek sledečih ukrepov:

- Brezplačna uporaba vseh oblik javnega prevoza (LPP, BicikeLJ etc.) za gostujoče umetnice_ke in druge sodelujoče v produkcijah.
- Brezplačna uporaba vseh oblik javnega prevoza (LPP, BicikeLJ etc.) za obiskovalke_ce vseh kulturnih dogodkov na področju MOL

Poleg tega tudi v tem poglavju opozarjamo, da je ustvarjanje novih razpisnih pogojev in omejevanje financiranja lahko uspešna metoda izvajanja kulturne politike zgolj v primeru, da je to podprto z dodatnimi finančnimi sredstvi, ki dejansko omogoča izvajanje teh novih programskih in projektnih zahtev.

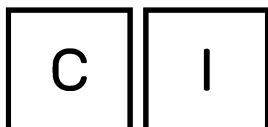
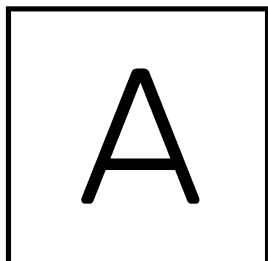
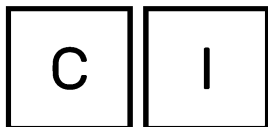
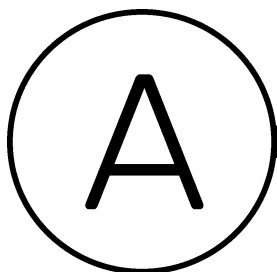
Kultura za duševno zdravje in zdravo počutje

Izzivi, ki jih je širša družba doživela v zadnjih letih kažejo na izjemen pomen in nujnost naslavljanja splošne krize duševnega zdravja in izjemne vloge, ki jo lahko kultura v tem kontekstu odigra. Tako pozdravljamo namen MOL, da aktivneje sofinancira programe, ki povezujejo zdravje in kulturo.

Ob tem pa iz bogatih izkušenj našega društva na tem področju opozarjamo, da je v te programe nujno vključiti elemente zaščite kulturnih delavk in delavcev, ki bodo izvajali te aktivnosti. Zato predlagamo dodaten sledeč ukrep:

Zagotavljanje podpore izvajalcem vsebin (t.j. dodatna sredstva za supervizijo in druge preventivne ukrepe) s ciljem preprečevanja izgorelosti in sekundarne travme med izvajalci_kami. Izobraževanje o izpostavljenosti in tveganjem za lastno zdravje pri nudenje tovrstne podpore uporabnikom_cam.

Poleg tega je v tem poglavju še posebej pomembna dodatna opredelitev sredstev, ki bodo na voljo za izvedbo teh novih programov, saj je zaradi narave teh aktivnosti in uvedbe novih praks potrebno dodatno načrtovanje in jasnost razpoložljivih sredstev.

Kultura v četrtnih skupnostih

Četrtna skupnosti so pomemben gradnik kulturne scene v Ljubljano in predstavljajo pomembno podporno strukturo tudi številnim nevladnim in neodvisnim kulturnim ustvarjalcem. V Društvu pozdravljamo izrecno naslavljanje problematike njihovega delovanja v strategiji vendar pri tem predlagamo, da se med kazalnike uspešnega izvajanja cilja doda kvalitativne kriterije, zlasti ker je prvi pričakovan učinek izpolnitve cilja prav izboljšanje kulturne ponudbe v četrtnih skupnostih, posebno v tistih bolj odročnih.

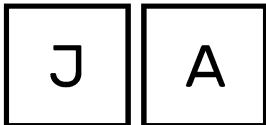
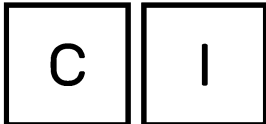
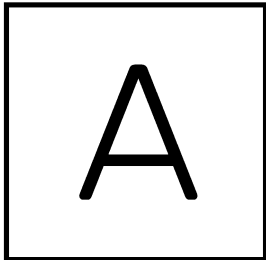
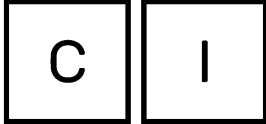
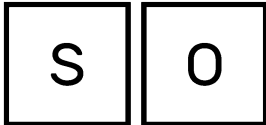
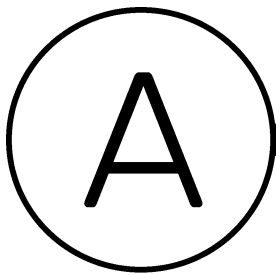
Izbor kazalnikov se nam ne zdi pravilen in učinkovit, saj se preveč naslanjajo na kvantitativne elemente dogodkov npr. število in obiskanost dogodkov. Zavedamo se, da je večina aktivnosti, ki jih v strategiji omenjene kulturne četrti izvajajo na odprtem in je sledljivost oziroma beleženje tovrstnega kriteriji izjemno težko izvedljiva (in tudi z lahkoto navzkriž z GDPR); predlagali bi usmerjenost v bolj vsebinske kazalnike kot so na primer refleksije, odzivi splošne javnosti oz. dejanskih konzumentov ponujenih kulturnih vsebin ter strokovne javnosti, evalvacija dela in učinkov v določenem časovnem obdobju.

Dodatno predlagamo, da se v strategiji izrecno spodbudi upravitelje prostorov in drugih infrastrukturnih kapacitet v četrtnih skupnostih, da morajo iščejo možnosti povezovanja in sodelovanja z nevladnimi organizacijami. To je pomembno tako z vidika reševanja prostorske stiske nevladnega sektorja, kot boljše integracije profesionalne kulture in širše mestne družbe in lahko postane pomemben faktor zagotavljanja bolj razpršene (decentralizirane) ponudbe vrhunske kulture v mestu.

Mednarodno kulturno sodelovanje

Mednarodno sodelovanje kulturnih organizacij je ključno za mednarodno prepoznavnosti ljubljanske kulture v evropskem in širšem globalnem kontekstu. Na področju podpore mednarodnemu sodelovanju je že omenjen problem drobljenja razpoložljivih sredstev najbolj pereč.

V letu 2023 so mednarodni projekti prijavljeni na razpise EU od MOL povprečno prejeli 3.250,00€. Če to primerjamo s tem, da je podpora posameznega projekta s strani EU najmanj 60.000,00€ (lahko pa tudi več milijonov €), žal bistveno premalo, da bi s takšno podporo dosegali dejanske cilje, ki jih ta vsakoletni mehanizem ima. Skromna sredstva, čeprav dobrodošla in koristna, ki jih mestna občina namenja za sofinanciranje evropskih projektov

le redko zares omogočajo izvajanje novega mednarodnega projekta ali spodbudijo dodatno mednarodno sodelovanje.

Zato predlagamo, da se v kazalnik uspešnosti doseganja tega cilja poleg števila podprtih projektov vključi tudi višina sofinanciranja projekta, morda v obliki odstotkov celotnega proračuna projekta. Število sofinanciranih projektov brez jasne slike o tem, do kakšne mere so sredstva MOL pripomogla k njihovi izvedbi ni smiselno. Le tako bo namreč možno po koncu izvajanja strategije oceniti, če je bil cilj spodbujanja mednarodnega sodelovanja tudi realno dosežen.

Kot drugo pa predlagamo razširitev nabora mednarodnih mehanizmov financiranja, ki jih MOL načrtuje sofinancirati, saj Ustvarjalna Evropa ni edini mehanizem skozi katerega slovenski prijavitelji delujejo in razvijajo svoje programe. Imamo mnogo mehanizmov, ki lahko (ne pa nujno) predvidevajo sofinanciranje po načelu lump sum, a ne vključujejo vrste stroškov, ki ob sami zasnovi in realizaciji vsebin nastajajo (CERV, Erasmus PLUS ...).

Statistika kulturnega dogajanja

Pozdravljamo namero MOL, da se aktivneje vključi v statistično spremljanje in analizo stanja na področju kulture v mestu in širši družbi. Le tako je možno ostale ukrepe te strategije osmisliti, fleksibilno usmerjati in zagotoviti maksimalen pozitiven učinek zanje namenjenih sredstev. Pomembno je, da se v procese prenove in izboljšanja metodologije vključijo strokovnjaki iz različnih delov kulturnega sektorja, posebno nevladne in neodvisne kulture, kjer je zaradi decentralizirane narave načrtno zbiranje podatkov še bolj pomembno. Poleg tega pa strokovnjaki iz tega področja najboljše poznajo svoje učinke in delovanje in so zato nepogrešljiv pri oblikovanju omenjene metodologije. Zato za doseganje tega cilja predlagamo sledeč dodaten ukrep:

- oblikovanje delovne skupine v kateri bodo zastopani predstavniki NVO vseh sofinanciranih področij

S spoštovanjem

Društvo Asociacija